

Нарт делкән бәәдл

Туурген өдриг уктдж

Алдр Октябрьск социалистическ революцин алдр 40-н джилин өбн өбрддж йовна. Эн сән өдриг куч-көлсчир эс темдгдджәх булнъ орчлнъгд уга юмн. Олн-әмтн келн болгъар, кумни тууджд шин цагнй эргц секджд, капитализмиг уга кедж, социализм батлсн Алдр Октябрьг уктджана.

Эврәннъ гарлсн сән өдр мет эн темдгтә өдриг манла ах-дү болсн, мана орн-нутгас нань, Европин болн Азийин 12 государствс орлцдг нарт делкән социалистическ системин орн-нутгудин олн-әмтс тосджацхана. Социализмин туг ода кумни гурвна кеснәс улү олн келн-әмтн бәәх нарт делкән дөрвнә кесн нег хувднъ делснә. Китдин тоомсрта государственин уулдврч Сун Цинлиня келсәр болхла, социалистическ орн-нутгудин олн-әмтс, Октябрьск революцин хаалгъиг эврәннъ гидж тоолад, цань уга өргиджтәгъяр Алдр Октябрьин 40-ч джилин өбниг тосхар белддждәцхәнә.

Китд болхла, эн белдвр китайск-советск иньгллгъиг цааранднъ батлхиг—төвкнүн бәәлгънә болн прогрессивн чинртә фактор гидж темдгдджәнә. Эн алдр өбнд Китдт кегддждәх белдврин көдлмшс болхла олн болчкад зүсн-зуул—куч-көлсчирин хургуд, лекис болн куундвр, зургин гәәхулс, шин советск дектрмуд, сән өдрин плакатс гаргългън, нань чигн төрмуд. Китдин алдр олн-әмтн Октябрьин 40-н джилин өбниг, эврәннъ түрүн тавн джилин зурагъан сән кевәр чиләдждәх цагтан ик гидг куч-көлснә өргиджтә бәәдлд тосджана.

„Октябрьск сән өдриг ончта кевәр тосхми“ гисн дуудвртанань чигн олн-әмтнә демократив орн-нутгуд социалистическ куч-көлснә дөрлдә делгрүлдждәнә. Улгүрлхд, Венгерт олн предприятисин коллективс куч-көлснә сән өврт нерәдсн дөрлдә кеджәнә. Румынд, Монгълд болн онъгданчн социалистическ орн-нутгудт Советск Союзла иньгллгънә сар болдджана.

„Аврора“ крейсери хаснә, 40-н джил хооран Алдр Октябрьин диилвр зәнъгджд, нарт делкән даджргдджасн келн-әмтсиг серүлсми. Колониальн систем хамхрджана. Империалистическ ярмагъас 1.200 сай улс сулдв. Колониальн даджрлтиг бий деерәсн авч хайсн келн-әмтс, эврәннъ газадин улмә уга тустан бәәхин шивә гидж Советск Союзиг үзнә. Октябрьин 40-н джилин өбн—теднә бас ик сән өдрнъ. Индин Коммунистическ партин олн-әмтнд нерәдгдсн дуудврт келгддждәнә: „Октябрьин 40-ч джилин өбниг мана темдгдлгън, цааранднъ Советск Союзла иньгллгънә, нег-негидән нөкд-дөнъ боллгъна мана олн-әмтнә шин халун зүтклгън болдж делгртхә“. Алдр Октябрьск революцин өбниг темдгдлхәр Бирмин, Индонезин, Сирийин, Египтин болн газадин улмә уга, тустан бәәх хаалгъдан одахн орсн нань чигн кесг орн-нутгуд белдждәцхәнә.

Алдр Октябрьин өбнд нерәдджд шунмгъа белдвр цуг капиталистическ орн-нутгудин көдлмшч класс кеджәнә. „Орчлнъгин орн-нутгудин цугъараннъ гилтә, кесг сай көдлмшчвр болн цергләчнр негдүлдждәх, нарт делкән профсоюзмудин федерац тер тоотиг заадж келн, советск олн-әмтсиг ирдждәх сән өдрләнә йөбрәв. Алдр Октябрьин 40-ч өбнә байрин өдрмүдт Москвагъур мана иньгүд орчлнъгин кесг орн-нутгудас аашцхана. Китдәс ирх делегациг КНР-н ахлац Мао Цзе дун толгъалдж, чехословакин куч-көлсчирин нерн деерәс, чехословакин Коммунистическ партин ЦК-н сегләтр Антони Новотный толгъалсн делегаци ирдждәнә. Төвкнүн бәәхәр зүткдждәх цуг әмтн, 40 джил хооран гарсн Советск Союзиг, дән-даджг уга болн олн келн-әмтн әәмшг уга хин түшг, прогрессин хамгъар кумн-әмтнә омгта йовудин ицг гидж тоолджацхана.